

I

(Legislativní akty)

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/800

ze dne 11. května 2016

o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 82 odst. 2 písm. b) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s řádným legislativním postupem ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cílem této směrnice je zavést procesní záruky, které zajišťují, že děti, tedy osoby mladší 18 let, jež jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, jsou schopny toto řízení chápat a sledovat a uplatňovat své právo na spravedlivý proces, a zabránit dětem v opakování trestné činnosti a podpořit jejich sociální integraci.
- (2) Stanovením společných minimálních pravidel pro ochranu procesních práv podezřelých nebo obviněných dětí se tato směrnice snaží o posílení důvěry členských států v systémy trestního soudnictví ostatních členských států, a tím o zlepšení vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech. Tato společná minimální pravidla by měla rovněž přispět k odstraňování překážek volného pohybu občanů na území členských států.
- (3) Přestože jsou členské státy stranami Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP), Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Úmluvy OSN o právech dítěte, zkušenosti dokládají, že to samo o sobě ne vždy zaručuje dostatečnou úroveň důvěry v systémy trestního soudnictví jiných členských států.
- (4) Dne 30. listopadu 2009 přijala Rada usnesení o cestovní mapě pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení ⁽³⁾ (dále jen „cestovní mapa“). Cestovní mapa vyzvala k postupnému přijetí opatření týkajících se práva na překlad a tlumočení (opatření A), práva na informace o právech a o obvinění (opatření B), práva na právní poradenství a právní pomoc (opatření C), práva na komunikaci s příbuznými, zaměstnavateli a konzulárními úřady (opatření D) a zvláštní ochrany pro podezřelé nebo obviněné osoby, které

⁽¹⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 63.

⁽²⁾ Postoj Evropského parlamentu ze dne 9. března 2016 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 21. dubna 2016.

⁽³⁾ Úř. věst. C 295, 4.12.2009, s. 1.

jsou zranitelné (opatření E). Cestovní mapa zdůrazňuje, že pořadí těchto práv je pouze orientační, a tím naznačuje, že může dojít k jeho změně v závislosti na prioritách. Cestovní mapa je navržena jako funkční celek; teprve poté, co budou provedeny všechny její části, budou naplno pocítovány její pozitivní účinky.

- (5) Dne 11. prosince 2009 Evropská rada cestovní mapu uvítala a učinila ji součástí Stockholmského programu – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je ⁽¹⁾ (bod 2.4). Evropská rada zdůraznila, že výčet práv v cestovní mapě není vyčerpávající, a vyzvala Komisi, aby posoudila další prvky minimálních procesních práv podezřelých a obviněných osob a vyhodnotila, zda je třeba se v zájmu podpory lepší spolupráce v této oblasti zabývat dalšími otázkami, jako je například presumce nevinny.
- (6) Doposud byla na základě cestovní mapy přijata čtyři opatření o procesních právech v trestním řízení, konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ⁽²⁾, 2012/13/EU ⁽³⁾, 2013/48/EU ⁽⁴⁾ a (EU) 2016/343 ⁽⁵⁾.
- (7) Tato směrnice podporuje práva dítěte a zohledňuje pokyny Rady Evropy o justici vstřícné k dětem.
- (8) Pokud jsou děti podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení nebo jsou účastníky řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu podle rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ⁽⁶⁾ (dále jen „vyžádané osoby“), měly by členské státy zajistit, aby prvořadým hlediskem bylo vždy zohlednění nejlepšího zájmu dítěte v souladu s čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- (9) Dětem, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, by měla být věnována zvláštní pozornost, aby zůstal zachován potenciál jejich rozvoje a opětovného začlenění do společnosti.
- (10) Tato směrnice by se měla vztahovat na děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení a vyžádanými osobami. Na děti, které jsou vyžádanými osobami, by se měla příslušná ustanovení této směrnice vztahovat od okamžiku jejich zatčení ve vykonávajícím členském státě.
- (11) Tato směrnice nebo určitá její ustanovení by se rovněž měla vztahovat na podezřelé nebo obviněné osoby v trestním řízení a na vyžádané osoby, jež byly v době, kdy se staly účastníky tohoto řízení, dětmi, ale jež následně dosáhly 18 let věku, a měla by se vztahovat na případy, kdy je použití této směrnice vhodné vzhledem ke všem okolnostem případu, včetně zralosti a zranitelnosti dotčené osoby.
- (12) Pokud osoba v okamžiku, kdy se stane osobou podezřelou nebo obviněnou v trestním řízení, dosáhne věku 18 let, avšak trestný čin byl spáchán v době, kdy byla daná osoba dítětem, doporučuje se členským státům, aby uplatňovaly procesní záruky podle této směrnice do doby, než tato osoba dosáhne věku 21 let, alespoň pokud jde o trestné činy, které spáchala tatož podezřelá nebo obviněná osoba a které jsou společně vyšetřovány a stíhány, protože jsou neoddělitelně spojeny s trestnými činy, u nichž trestní řízení bylo proti dané osobě zahájeno před tím, než dosáhla věku 18 let.
- (13) Členské státy by měly stanovit věk dětí na základě prohlášení samotných dětí, ověření jejich osobního stavu, kontroly dokladů, jiných důkazů, a pokud nejsou důkazy k dispozici nebo nejsou jednoznačné, na základě lékařské prohlídky. Lékařská prohlídka by měla být provedena pouze jako poslední možné řešení a musí probíhat důsledně v souladu s právy dítěte, právem na tělesnou nedotknutelnost a lidskou důstojnost. Pokud přetrvávají pochybnosti ohledně věku dané osoby, mělo by se pro účely této směrnice předpokládat, že se jedná o dítě.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁽³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. L 142, 1.6.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody (Úř. věst. L 294, 6.11.2013, s. 1).

⁽⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumce nevinny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. L 65, 11.3.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. L 190, 18.7.2002, s. 1).

- (14) Tato směrnice by se neměla vztahovat na určité méně závažné delikty. Měla by se však vztahovat na případy, kdy je dítě podezřelou nebo obviněnou osobou zbavenou osobní svobody.
- (15) V některých členských státech má pravomoc ukládat jiné sankce než trest odnětí svobody za některé méně závažné delikty jiný orgán než soud s příslušností v trestních věcech. Tak tomu může být například ve vztahu k dopravním deliktům, které jsou páčány ve větší míře a které lze zjistit při dopravní kontrole. V takových případech by bylo nepřiměřené požadovat, aby příslušné orgány zajišťovaly veškerá práva podle této směrnice. V členských státech, jejichž právo umožňuje, aby sankce za méně závažné delikty ukládal takovýto orgán, přičemž proti jeho rozhodnutí se lze odvolat nebo existuje jiná možnost, jak tuto věc předložit soudu příslušnému v trestních věcech, by se proto tato směrnice měla vztahovat pouze na taková řízení před uvedeným soudem v návaznosti na toto odvolání nebo postoupení.
- (16) V některých členských státech se určité méně závažné delikty, zejména méně závažné dopravní delikty, méně závažné delikty proti obecně závazným právním předpisům obcí a méně závažné delikty proti veřejnému pořádku, považují za trestné činy. V takových případech by bylo nepřiměřené požadovat, aby příslušné orgány zajišťovaly veškerá práva podle této směrnice. Pokud právní předpisy členského státu v souvislosti s méně závažnými delikty stanoví, že jako sankci nelze uložit trest odnětí svobody, měla by se tato směrnice vztahovat pouze na řízení před soudem příslušným v trestních věcech.
- (17) Tato směrnice by se měla vztahovat pouze na trestní řízení. Neměla by se vztahovat na jiné druhy řízení, zejména řízení, která jsou speciálně určena pro děti a která by mohla vést k uložení ochranných, nápravných nebo výchovných opatření.
- (18) Tato směrnice by měla být provedena s přihlédnutím k ustanovením směrnice 2012/13/EU a směrnice 2013/48/EU. Tato směrnice však s cílem zohlednit zvláštní potřeby a zranitelnost dětí stanovuje další doplňující záruky ohledně informací, které mají být poskytnuty dětem a osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost
- (19) Děti by měly obdržet informace o obecných aspektech průběhu řízení. Za tímto účelem by jim mělo být zejména stručně objasněno, jaké jsou následující procesní kroky řízení, pokud je možné tak učinit s ohledem na zájmy trestního řízení, a jakou úlohu mají zúčastněné orgány. Obsah a rozsah poskytovaných informací by měl záviset na okolnostech případu.
- (20) Děti by měly být informovány o právu na lékařské vyšetření v co nejranějším vhodném stadiu řízení, a to nejpozději v okamžiku zbavení osobní svobody, je-li takovéto opatření přijímáno ve vztahu k dítěti.
- (21) Pokud je dítě zbaveno osobní svobody, musí písemné poučení o právech, které je mu předloženo v souladu se směrnicí 2012/13/EU, obsahovat rovněž odkaz na jeho práva podle této směrnice.
- (22) Členské státy by měly rovněž informovat osobu vykonávající rodičovskou odpovědnost o platných procesních právech, a to ústně nebo písemně či obojím způsobem. Tyto informace by měly být poskytnuty co nejdříve a v natolik podrobné formě, aby byl zajištěn spravedlivý proces a účinný výkon práv dítěte.
- (23) Za určitých okolností, které se mohou týkat také pouze jedné z osob vykonávajících rodičovskou odpovědnost, by informace měly být poskytnuty jiné vhodné dospělé osobě, kterou si dítě zvolí a jako takovou schválí příslušný orgán. Jednou z takových okolností by mohla být situace, kdy objektivní a faktické okolnosti naznačují nebo na jejich základě existuje podezření, že poskytnutí informací osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost by mohlo podstatně ohrozit trestní řízení. To by mohlo nastat zejména v případě, kdy by mohlo dojít ke zničení či pozměnění důkazů, ovlivnění svědků nebo pokud je možné, že osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost byla zapojena do údajné trestné činnosti společně s dítětem.
- (24) Pomínou-li okolnosti, které vedly příslušné orgány k poskytování informací jiné vhodné dospělé osobě, než je osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost, měly by veškeré informace, které obdrží dítě v souladu s touto směrnicí a které jsou nadále relevantní pro probíhající řízení, být poskytnuty osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost. Tento požadavek by neměl vést ke zbytečnému prodloužení trestního řízení.

- (25) Děti, které jsou podezřelými či obviněnými osobami, mají v souladu se směrnicí 2013/48/EU právo na přístup k obhájci. Vzhledem k tomu, že děti jsou zranitelné a ne vždy jsou schopny trestnímu řízení plně porozumět a sledovat je, měl by jim být obhájce nápomocen v situacích stanovených v této směrnici. V takovýchto situacích by v případě, že si dotčené dítě či osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost nezajistí pomoc obhájce samy, měly pomoc obhájce zajistit členské státy. Členské státy by měly poskytovat právní pomoc, je-li to nutné k zajištění toho, aby se dítěti dostalo účinné pomoci obhájce.
- (26) Nutným předpokladem pomoci obhájce podle této směrnice je právo dítěte na přístup k obhájci podle směrnice 2013/48/EU. Pokud by proto použití ustanovení směrnice 2013/48/EU znemožňovalo, aby se dítěti dostalo pomoci obhájce podle této směrnice, nemělo by se takové ustanovení na právo dítěte na přístup k obhájci podle směrnice 2013/48/EU vztahovat. Na druhou stranu by odchylkami a výjimkami uplatňovanými s ohledem na pomoc obhájce na základě ustanovení této směrnice nemělo být dotčeno právo na přístup k obhájci podle směrnice 2013/48/EU ani právo na právní pomoc podle Listiny a EÚLP a podle vnitrostátního a případně unijního práva.
- (27) Ustanovení této směrnice týkající se pomoci obhájce by měla být uplatňována bez zbytečného odkladu poté, kdy je dítě obeznámeno se skutečností, že je podezřelou či obviněnou osobou. Pro účely této směrnice se pomocí obhájce rozumí, že obhájce poskytuje dítěti právní podporu a zastupuje je během trestního řízení. Má-li být dítěti poskytnuta pomoc obhájce podle této směrnice během výslechu, měl by obhájce být přítomen. Aniž by tím bylo dotčeno právo dítěte na přístup k obhájci podle směrnice 2013/48/EU, pomoc obhájce neznamená, že by obhájce musel být přítomen během provádění každého vyšetřovacího úkonu či úkonu spojeného se shromažďováním důkazních prostředků.
- (28) Pokud je to v souladu s právem na spravedlivý proces, povinnost členských států zajistit pomoc obhájce pro dítě, které je podezřelou či obviněnou osobou, podle této směrnice nezahrnuje tyto situace: určení totožnosti dítěte; rozhodnutí o zahájení vyšetřování; ověření držení zbraní nebo jiných obdobných bezpečnostních otázek; provádění jiných vyšetřovacích úkonů či úkonů spojených se shromažďováním důkazních prostředků, než jsou úkony konkrétně uvedené v této směrnici, jako jsou prohlídka těla, lékařské vyšetření, krevní zkouška a zkouška na přítomnost alkoholu či obdobné testy nebo pořízení fotografií a snímání otisků prstů; předvedení dítěte před příslušný orgán či předání dítěte osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo jiné vhodné dospělé osobě v souladu s vnitrostátním právem.
- (29) Pokud se dítě, které původně nebylo podezřelou nebo obviněnou osobou, například svědek, stane podezřelou nebo obviněnou osobou, mělo by mít toto dítě právo nevypovídat ve vlastní neprospěch a právo nevypovídat v souladu s unijním právem a EÚLP, jak je vyloženo v judikatuře Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) a v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Tato směrnice proto výslovně odkazuje na konkrétní situaci, kdy se takové dítě v rámci trestního řízení v průběhu výslechu policejním či jiným orgánem činným v trestním řízení stane osobou podezřelou nebo obviněnou. Pokud se v průběhu takového výslechu stane jiné dítě než podezřelá nebo obviněná osoba podezřelou nebo obviněnou osobou, výslech by měl být pozastaven do té doby, než bude tomuto dítěti sděleno, že je podezřelou nebo obviněnou osobou, a než mu bude poskytnuta pomoc obhájce podle této směrnice.
- (30) Pokud je to v souladu s právem na spravedlivý proces, mohly by se členské státy od povinnosti poskytovat pomoc obhájce odchýlit, není-li to vzhledem k okolnostem případu přiměřené, přičemž prvořadý ohled by se měl vždy brát na nejlepší zájmy dítěte. Obhájce by však měl být v každém případě dítěti nápomocen, je-li předvedeno před příslušný soud či soudce za účelem rozhodnutí o vzetí do vazby v jakémkoli stadiu řízení, na něž se vztahuje tato směrnice, a během zadržení. Trest odnětí svobody by navíc neměl být uložen, pokud obhájce neposkytl dítěti takovou pomoc, která by dítěti umožnila účinně vykonávat své právo na obhajobu, a každém případě pak v průběhu soudního jednání. Členské státy by měly mít možnost přijmout za tímto účelem praktická opatření.
- (31) Členské státy by měly mít možnost odchýlit se ze závažných důvodů dočasně od povinnosti poskytovat pomoc obhájce v přípravném řízení, a sice je-li naléhavě nutné odvrátit závažné nepříznivé důsledky pro život, svobodu či tělesnou nedotknutelnost osoby, nebo pokud vyšetřovací orgány musí nezbytně přijmout okamžité opatření umožňující zabránit závažnému ohrožení trestního řízení spojeného se závažným trestným činem, například aby získaly informace týkající se údajných spolupachatelů závažného trestného činu či zabránily ztrátě důležitých důkazních materiálů týkajících se závažného trestného činu. Během dočasného uplatňování odchylky z jednoho z těchto závažných důvodů by příslušné orgány měly mít možnost vyslyšet děti bez přítomnosti obhájce, pokud byly tyto děti informovány o svém právu nevypovídat a mohou tohoto práva využít a pokud provedení tohoto

výslechu neohrožuje právo na obhajobu, včetně práva nevypovídat ve vlastní neprospěch. Mělo by být možné provádět výslech pouze za účelem získání informací nezbytných pro odvrácení vážných nepříznivých důsledků pro život, svobodu či tělesnou nedotknutelnost určité osoby a v rozsahu nezbytném pro tento účel či v rozsahu nezbytném pro získání informací umožňujících zabránit závažnému ohrožení trestního řízení. Jakékoli zneužití této dočasné odchylky by v zásadě nenapravitelně poškodilo právo na obhajobu.

- (32) Členské státy by měly ve svém vnitrostátním právu jasně vymežit důvody a kritéria pro tuto dočasnou odchylku a měly by ji využívat pouze v omezené míře. Dočasné odchylky by měly být přiměřené, důsledně časově omezené, neměly by být založeny výhradně na druhu nebo závažnosti údajného trestného činu a neměly by ohrožovat spravedlivý průběh řízení. Členské státy by měly zajistit, aby v případech, kdy dočasnou odchylku povolil v souladu s touto směrnicí jiný příslušný orgán než soudce nebo soud, mohlo být toto rozhodnutí o povolení dočasné odchylky posouzeno soudem nejpozději v průběhu soudního řízení.
- (33) Důvěrnost komunikace mezi dítětem a jeho obhájcem je zásadní pro zajištění účinného výkonu práva na obhajobu a je nezbytnou součástí práva na spravedlivý proces. Členské státy by proto měly bez výjimky respektovat důvěrnost schůzek a jiných způsobů komunikace mezi obhájcem a dítětem v rámci pomoci poskytované obhájcem podle této směrnice. Touto směrnicí nejsou dotčeny postupy pro řešení situace, kdy existují objektivní a skutkové okolnosti, na jejichž základě existuje podezření, že se obhájce podílel spolu s dítětem na trestném činu. Jakoukoli trestnou činnost obhájce nelze považovat za legitimní pomoc dítěti v rámci této směrnice. Z povinnosti respektovat důvěrnost pro členské státy nevyplývá pouze povinnost zdržet se zasahování do této komunikace nebo přístupu k ní, nýbrž i povinnost, aby v případě, kdy jsou děti zbaveny svobody nebo se jinak nacházejí na místě, které je pod státní kontrolou, zajistily, aby komunikace probíhala způsobem umožňujícím prosazovat a chránit tuto důvěrnost. Tímto nejsou dotčeny mechanismy zavedené ve vazebních zařízeních, jako je kontrola korespondence, jejichž účelem je zabránit tomu, aby byly zadrženým osobám zasílány nedovolené zásilky, pokud tyto mechanismy neumožňují příslušným orgánům čistě obsah komunikace mezi dětmi a jejich obhájcem. Touto směrnicí nejsou dotčeny ani postupy stanovené ve vnitrostátních právních předpisech, podle nichž lze zamítnout předávání korespondence, pokud odesílatel nesouhlasí s tím, aby korespondence byla nejprve předložena příslušnému soudu.
- (34) Touto směrnicí není dotčeno zasahování do důvěrnosti, které souvisí s prováděním zákonného dohledu ze strany příslušných orgánů. Touto směrnicí není dotčena ani činnost, například vnitrostátních zpravodajských služeb, prováděná pro zajištění národní bezpečnosti podle čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) nebo činnost, která spadá do oblasti působnosti článku 72 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“), podle něhož se hlava V části III Smlouvy o fungování EU týkájí se prostoru svobody, bezpečnosti a práva nedotýká výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.
- (35) Děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, by měly mít právo na individuální posouzení, jehož cílem je identifikovat jejich zvláštní potřeby, pokud jde o ochranu, vzdělávání, odbornou přípravu a sociální integraci, a stanovit, zda a do jaké míry mohou být v průběhu trestního řízení nutná zvláštní opatření, a stanovit míru jejich trestní odpovědnosti a přiměřenost konkrétního trestu nebo výchovného opatření.
- (36) Toto individuální posouzení by mělo zohlednit zejména osobnost a zralost dítěte, jeho materiální, sociální a rodinné zázemí, včetně prostředí, v němž žije, ale i zvláštní zranitelnost dítěte, jako jsou poruchy učení a komunikační problémy.
- (37) Mělo by být možné přizpůsobit rozsah a míru podrobnosti individuálního posouzení okolnostem případu, přičemž se zohlední závažnost údajného trestného činu a opatření, která by bylo možné přijmout v případě, že dítě bude v souvislosti s tímto trestným činem shledáno vinným. Individuální posouzení, které bylo u této dítěte provedeno v nedávné minulosti, by mělo být možné použít, bylo-li aktualizováno.
- (38) Příslušné orgány by měly zohlednit informace vyplývající z individuálního posouzení při rozhodování o tom, zda je třeba přijmout zvláštní opatření týkající se dítěte, jako je poskytnutí praktické pomoci, a při posuzování vhodnosti a účinnosti jakýchkoli preventivních opatření přijímaných ve vztahu k dítěti, jako jsou rozhodnutí o zajišťovací vazbě nebo alternativních opatřeních, přičemž by měly při rozhodování či přijímání určitého postupu v rámci trestního řízení, včetně ukládání trestu, zohlednit rovněž individuální vlastnosti a zázemí dítěte. Skutečnost, že individuální posouzení ještě není k dispozici, by příslušným orgánům neměla bránit v přijímání

těchto opatření nebo rozhodnutí, pokud jsou splněny podmínky stanovené v této směrnici, včetně provedení individuálního posouzení v co nejrannějším vhodném stadiu řízení. Mělo by být možné přehodnotit vhodnost a účinnost opatření či rozhodnutí, která byla přijata před individuálním posouzením, po zpřístupnění individuálního posouzení.

- (39) Individuální posouzení by mělo být provedeno v co nejrannějším vhodném stadiu řízení a v přiměřené lhůtě, aby informace vyplývající z individuálního posouzení mohl zohlednit státní zástupce, soudce či jiný příslušný orgán ještě před podáním obžaloby pro účely trestního řízení. Mělo by však být možné podat obžalobu i v případech, že individuální posouzení není k dispozici, pokud je to v nejlepším zájmu dítěte. K tomu může dojít například tehdy, je-li dítě ve vyšetřovací vazbě a čekání na provedení individuálního posouzení by zbytečně jeho pobyt ve vazbě prodloužilo.
- (40) Členské státy by měly mít možnost odchýlit se z povinnosti provádět individuální posouzení, vyžadují-li si to okolnosti případu, přičemž se bere v potaz mimo jiné závažnost údajného trestného činu a opatření, která by bylo možné přijmout, jestliže by dítě bylo v souvislosti s tímto údajným trestným činem shledáno vinným, a za předpokladu, že je tato odchylka slučitelná s nejlepším zájmem dítěte. Proto by měly být zohledněny veškeré relevantní skutečnosti, včetně toho, zda dítě již bylo v nedávné minulosti individuálně posouzeno v rámci trestního řízení podrobeno nebo zda se jedná o případ, který lze projednávat bez podání obžaloby.
- (41) Povinnost zajistit péči dětem, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami, přispívá k nestrannému výkonu spravedlnosti, zejména tehdy, jsou-li děti zbaveny osobní svobody, a nacházejí se tak ve zvláštním oslabeném postavení. Aby byla zajištěna osobní nedotknutelnost dítěte zbaveného osobní svobody, mělo by mít dítě právo na lékařské vyšetření. Toto lékařské vyšetření by měl provádět lékař nebo jiný kvalifikovaný odborník, a to buď na podnět příslušných orgánů, zejména odůvodňují-li takové vyšetření konkrétní zdravotní indikace, nebo na žádost dítěte, osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo obhájce dítěte. Členské státy by měly stanovit praktická opatření týkající se lékařských vyšetření, která mají být prováděna podle této směrnice, a přístupu dětí k těmto vyšetřením. Tato opatření se mohou týkat mj. situací, kdy jsou pro totéž dítě vystaveny v krátké lhůtě dvě nebo více žádostí o lékařské vyšetření.
- (42) Děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, nejsou vždy schopny chápat obsah výslechů s nimi vedenými. Aby byla zajištěna jejich dostatečná ochrana, měly by být výslechy těchto dětí prováděné policií nebo jiným orgánem činným v trestním řízení audiovizuálně zaznamenávány, pokud je přiměřené tak činit při zohlednění různých skutečností, například je-li přítomen obhájce, či nikoli, a je-li dítě zbaveno osobní svobody, či nikoli, přičemž prvořadý ohled je vždy nutno brát na nejlepší zájmy dítěte. Tato směrnice nepožaduje, aby členské státy pořizovaly audiovizuální záznamy výslechů dětí prováděných soudcem nebo soudem.
- (43) Pokud je na základě této směrnice nutno provést audiovizuální záznam, avšak brání tomu nepřekonatelný technický problém, policie nebo jiný orgán činný v trestním řízení by měl mít možnost s dítětem vést výslech i bez pořizování audiovizuálního záznamu, bylo-li vynaloženo přiměřené úsilí na odstranění technického problému a není-li vhodné výslech odložit a je-li to slučitelné s nejlepšími zájmy dítěte.
- (44) Ať již je výslech dítěte audiovizuálně zaznamenán, či nikoli, měl by být vždy prováděn způsobem, který bere zřetel na věk a úroveň vspělosti dotčeného dítěte.
- (45) Děti jsou obzvláště zranitelnou skupinou, jsou-li zbaveny osobní svobody. Vzhledem k možným rizikům pro jejich tělesný, duševní a sociální vývoj a vzhledem k tomu, že by zbavení osobní svobody mohlo způsobit problémy při jejich opětovném začlenění do společnosti, je třeba věnovat zvláštní úsilí tomu, aby se zamezilo zbavování osobní svobody, a zejména zadržování dětí v jakémkoli stadiu řízení před tím, než soud pravomocně rozhodne o tom, zda dotyčné dítě uvedený trestný čin spáchalo. Členské státy by mohly přijmout praktická opatření, například vydání příruček nebo pokynů pro policisty týkající se uplatňování tohoto požadavku v případě policejní vazby. Tímto není v žádném případě dotčena možnost policie či jiných orgánů činných v trestním řízení zadržet dítě v situaci, kdy je naprosto zřejmé, že je nezbytné tak učinit, například při přistižení při činu nebo bezprostředně poté, co byl trestný čin spáchán.

- (46) Příslušné orgány by měly vždy zvážit přijetí opatření, která jsou alternativou zadržení (dále jen „alternativní opatření“), a ukládat tato opatření, kdykoli je to možné. Tato alternativní opatření by měla zahrnovat zákaz výskytu dítěte na určitých místech, povinnost dítěte pobývat na konkrétním místě, omezení styku s konkrétními osobami, povinnost hlásit se u příslušných orgánů, účast na výchovných programech, nebo podstoupení terapeutických programů nebo léčby závislosti na návykových látkách se souhlasem dítěte.
- (47) Vazba dítěte by měla být podrobena pravidelnému přezkumu soudu, případně i samosoudce. Mělo by být možné provádět pravidelný přezkum soudem buď z moci úřední, nebo na žádost dítěte nebo jeho obhájce či jiného justičního orgánu než soudu, zejména státního zástupce. Za tímto účelem by členské státy měly stanovit praktická opatření, a to i pokud jde o situaci, kdy pravidelný přezkum soud již vykonal z moci úřední a dítě nebo jeho obhájce žádá, aby byl učiněn další přezkum.
- (48) Jsou-li děti zadrženy, měla by pro ně platit zvláštní ochranná opatření. Zejména by měly být drženy odděleně od dospělých osob, ledaže se má za to, že odloučení není v nejlepším zájmu dítěte, v souladu s čl. 37 písm. c) Úmluvy OSN o právech dítěte. Pokud zadržené dítě dosáhne věku 18 let, měla by u něj existovat možnost pokračovat v odděleném uvěznění, je-li to důvodné s ohledem na osobní situaci dotčené osoby. Zvláštní pozornost by měla být věnována způsobu výkonu zbavení osobní svobody u dětí vzhledem k jejich přirozené zranitelnosti. Děti by měly mít přístup ke vzdělávacímu zařízení v souladu s jejich potřebami.
- (49) Členské státy by měly rovněž zajistit, aby děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami a které jsou umístěny v policejní vazbě, byly drženy odděleně od dospělých osob, ledaže se má za to, že odloučení není v nejlepším zájmu dítěte, nebo pokud ve výjimečných případech není v praxi možné takto učinit, přičemž však je nutno postupovat v souladu s nejlepšími zájmy dítěte. Například v řídce osídlených oblastech by mělo být ve výjimečných případech možné, aby byly děti drženy v policejní vazbě společně s dospělými, pokud to není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte. V takovýchto případech je nezbytné, aby příslušné orgány věnovaly zvýšenou pozornost zajištění ochrany tělesné nedotknutelnosti a duševní pohody dítěte.
- (50) Mělo by být možné, aby mohly být děti drženy společně s mladými dospělými, pokud to není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte. Členské státy by měly samy stanovit, které osoby jsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů a postupů považovány za mladé dospělé osoby. Členské státy se vyzývají, aby stanovily, že za mladé dospělé osoby nelze považovat osoby starší 24 let.
- (51) Jsou-li děti ve vazbě, měly by členské státy přijmout vhodná opatření stanovená v této směrnici. Tato opatření by měla mimo jiné zajistit účinný a pravidelný výkon práva na rodinný život. Děti by zejména měly mít právo na udržování pravidelných vazeb s rodiči, rodinnými příslušníky a přáteli prostřednictvím návštěv a písemného styku, není-li zapotřebí výjimečných omezení z důvodu nejlepších zájmů dítěte či v zájmu spravedlnosti.
- (52) Členské státy by měly rovněž přijmout vhodná opatření k zajištění dodržování svobody náboženského vyznání či přesvědčení dítěte. V tomto ohledu by členské státy neměly zejména narušovat činnost spojenou s náboženským vyznáním či přesvědčením. To však neznamená, že členské státy musí aktivně přijímat kroky, kterými pomohou dětem konat pobožnosti.
- (53) Členské státy by případně měly přijmout vhodná opatření také v dalších případech zbavení osobní svobody. Přijatá opatření by měla být přiměřená povaze zbavení osobní svobody, jako je policejní vazba nebo zadržení, a jeho délce.
- (54) Odborníci, kteří jsou v přímém kontaktu s dětmi, by měli zohledňovat zvláštní potřeby dětí různých věkových skupin a měli by zajistit, aby řízení byla těmto potřebám přizpůsobena. K tomuto účelu by měli být tito odborníci speciálně vyškoleni pro zacházení s dětmi.
- (55) S dětmi by se mělo zacházet způsobem, který je přiměřený jejich věku, jejich vyspělosti a úrovni chápání, přičemž je třeba vzít ohled na jejich zvláštní potřeby, včetně jejich případných obtíží s komunikací.

- (56) S ohledem na rozdíly mezi právními systémy a tradicemi členských států by ochrana soukromí dětí v průběhu trestního řízení měla být zajištěna co nejlépe, s cílem mimo jiné usnadnit opětovné začlenění dětí do společnosti. Členské státy by měly zajistit, aby se soudní jednání zahrnující děti konala zpravidla s vyloučením veřejnosti, nebo by měly umožnit, aby rozhodnutí o konání soudních jednání s vyloučením veřejnosti přijímali soudy či soudci. Tímto není dotčeno veřejné vyhlášení rozsudku podle článku 6 EÚLP.
- (57) Děti by měly mít v průběhu soudního jednání, které se jich týká, právo na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost. Pokud se jedná u jednoho dítěte o více než jednu osobu, mělo by mít dítě právo na doprovod všech těchto osob, ledaže to i přes přiměřené úsilí vynaložené ze strany příslušných orgánů není v praxi možné. Členské státy by měly stanovit praktická opatření pro výkon práva dětí na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost v průběhu soudního jednání, které se jich týká, a opatření ohledně podmínek, za kterých může být doprovázející osoba dočasně ze soudního jednání vyloučena. Tato opatření by se mohla týkat mimo jiné situace, kdy osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost nemůže dočasně dítě doprovodit nebo kdy nechce využít možnosti dítě doprovázet za podmínky, že jsou zohledněny nejlepší zájmy dítěte.
- (58) V určitých situacích, které se mohou rovněž týkat pouze jedné z osob vykonávajících rodičovskou odpovědnost, by dítě mělo mít právo na to, aby je v průběhu soudního jednání doprovázela jiná vhodná dospělá osoba než osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost. Jednou z těchto okolností je situace, kdy by doprovod dítěte osobou vykonávající rodičovskou odpovědnost mohl podstatně ohrozit průběh trestního řízení, a to zejména v případech, kdy existují objektivní a skutkové okolnosti, na jejichž základě existuje podezření, že by mohlo dojít ke zničení či pozměnění důkazů, ovlivnění svědků, nebo podezření, že osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost mohla být zapojena do údajné trestné činnosti společně s dítětem.
- (59) V souladu s touto směrnicí by děti měly mít právo na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost během dalších stadií řízení, jichž se dítě účastní, například během policejního výslechu.
- (60) Právo obviněné osoby být osobně přítomna při řízení před soudem je založeno na právu na spravedlivý proces stanoveném v článku 47 Listiny a v článku 6 EÚLP, jak je vykládá Soudní dvůr a Evropský soud pro lidská práva. Členské státy by měly přijmout vhodná opatření na podporu přítomnosti dětí během soudního řízení týkajícího se jejich věci, a to i osobním předvoláním a zasláním kopie předvolání osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo, pokud by to bylo v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte, jiné vhodné dospělé osobě. Členské státy by měly stanovit praktická opatření, pokud jde o přítomnost dítěte během soudního řízení týkajícího se jeho věci. Tato opatření by měla zahrnovat ustanovení ohledně podmínek pro dočasné vyloučení dítěte ze soudního řízení.
- (61) Určitá práva stanovená v této směrnicí by se měla vztahovat na děti, které jsou vyžádanými osobami od okamžiku jejich zatčení ve vykonávajícím členském státě.
- (62) Řízení podle evropského zatýkácího rozkazu má zásadní význam pro spolupráci mezi členskými státy v trestních věcech. Dodržování lhůt stanovených v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV má pro tuto spolupráci zvláštní význam. Proto platí, že ač by děti, které jsou vyžádanými osobami, měly během řízení týkajícího se evropského zatýkácího rozkazu mít možnost vykonávat v plném rozsahu svá práva podle této směrnice, je třeba uvedené lhůty dodržovat.
- (63) Členské státy by měly přijmout vhodná opatření, kterými zajistí, aby soudci a státní zástupci zabývající se trestními řízeními, která se týkají dětí, měli zvláštní znalosti v této oblasti nebo účinný přístup ke zvláštnímu odbornému vzdělávání zaměřenému na práva dětí, vhodné techniky výslechu, dětskou psychologii a komunikaci v jazyce přizpůsobeném dětem. Členské státy by měly přijmout vhodná opatření na podporu poskytování tohoto zvláštního odborného vzdělávání také v případech obhájců, kteří se zabývají trestními řízeními týkajícími se dětí.
- (64) Pro účely monitorování a vyhodnocování účinnosti této směrnice je třeba, aby na základě dostupných údajů byly shromažďovány relevantní údaje o uplatňování práv uvedených v této směrnicí. Tyto údaje by měly zahrnovat údaje zaznamenané orgány činnými v trestním řízení a nalik je to jen možné i administrativní údaje, které shromáždili poskytovatelé zdravotních a sociálních služeb v souvislosti s právy stanovenými v této směrnicí, a to zejména počet dětí, kterým byl poskytnut přístup k obhájci, počet provedených individuálních posouzení, počet audiovizuálně zaznamenaných výslechů a počet dětí zbavených osobní svobody.

- (65) Členské státy by měly dodržovat a zajišťovat práva stanovená v této směrnici v souladu se zásadou zákazu diskriminace založené na rase, barvě pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyku, náboženském vyznání, politických či jiných názorech, státní příslušnosti, etnickém nebo sociálním původu, majetku, zdravotním postižení či původu.
- (66) Tato směrnice respektuje základní práva a zásady uznané v Listině a EÚLP, včetně zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení, práva na svobodu a bezpečnost, respektování soukromého a rodinného života, práva na nedotknutelnost lidské osobnosti, práv dítěte, začlenění osob se zdravotním postižením, práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, presumpce nevinny a práva na obhajobu. Tato směrnice by měla být provedena v souladu s těmito právy a zásadami.
- (67) Tato směrnice stanoví minimální pravidla. Členské státy by měly mít možnost rozšířit práva stanovená v této směrnici s cílem poskytnout vyšší úroveň ochrany. Tato vyšší úroveň ochrany by neměla být překážkou vzájemnému uznávání soudních rozhodnutí, k jehož usnadnění jsou tato minimální pravidla určena. Úroveň ochrany prováděná členskými státy by nikdy neměla být nižší než normy stanovené Listinou nebo EÚLP, jak jsou vykládány Soudním dvorem a Evropským soudem pro lidská práva.
- (68) Jelikož cíle této směrnice, totiž stanovení společných minimálních norem pro procesní záruky pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy, ale spíše jich z důvodu rozsahu a účinků této směrnice lze lépe dosáhnout na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (69) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska, pokud jde o prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se tyto členské státy neúčastní přijímání této směrnice, a proto pro ně není tato směrnice závazná ani použitelná.
- (70) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání této směrnice, a proto pro ně není tato směrnice závazná ani použitelná.
- (71) V souladu se společným politickým prohlášením členských států a Komise k informativním dokumentům ze dne 28. září 2011 ⁽¹⁾ se členské státy zavázaly v odůvodněných případech přikládat k oznámení svých prováděcích opatření jeden či více dokumentů vysvětlujících vztah mezi prvky směrnice a odpovídajícími částmi vnitrostátních prováděcích nástrojů. V případě této směrnice považuje zákonodárce předložení takových dokumentů za odůvodněné,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Předmět

Tato směrnice stanoví společná minimální pravidla pro některá práva dětí:

- a) které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení nebo
- b) na které se vztahuje řízení týkající se evropského zatýkácího rozkazu podle rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV (dále jen „vyžádané osoby“).

⁽¹⁾ Úř. věst. C 369, 17.12.2011, s. 14.

Článek 2

Oblast působnosti

1. Tato směrnice se vztahuje na děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení. Použije se až do okamžiku pravomocného rozhodnutí o tom, zda podezřelá nebo obviněná osoba uvedený trestný čin spáchala, včetně případného odsouzení a rozhodnutí o opravném prostředku.
2. Tato směrnice se vztahuje na děti, které jsou vyžádanými osobami, od okamžiku jejich zatčení ve vykonávajícím členském státě v souladu s článkem 17.
3. S výjimkou těch ustanovení článku 5, čl. 8 odst. 3 bodu b) a článku 15, která odkazují na osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost, se tato směrnice nebo určitá její ustanovení vztahují na podezřelé nebo obviněné osoby, které jsou účastníky trestního řízení podle odstavce 1 tohoto článku, a na osoby, které jsou účastníky řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu podle odstavce 2 tohoto článku, pokud byly tyto osoby v době, kdy se staly účastníky tohoto řízení, dětmi, ale následně dosáhly věku 18 let, a pokud je použití této směrnice či jejich příslušných ustanovení vhodné s přihlédnutím ke všem okolnostem případu, včetně vyspělosti a zranitelnosti dotčené osoby. Členské státy mohou rozhodnout, že se tato směrnice poté, co dotčená osoba dosáhne věku 21 let, již nepoužije.
4. Tato směrnice se rovněž vztahuje rovněž na děti, které nebyly původně podezřelými nebo obviněnými osobami, ale které se v průběhu výslechu orgánu činného v trestním řízení stanou podezřelými nebo obviněnými osobami.
5. Tato směrnice nemá vliv na vnitrostátní pravidla stanovující věk trestní odpovědnosti.
6. Aniž je dotčeno právo na spravedlivý proces, jde-li o méně závažné delikty:
  - a) u nichž právní předpisy členského státu stanoví uložení sankce jiným orgánem než soudem s příslušností v trestních věcech, přičemž uložení této sankce lze u takového soudu napadnout nebo mu ji předložit k posouzení, nebo
  - b) za něž nelze jako sankci uložit odnětí svobody;

vztahuje se tato směrnice pouze na řízení před soudem s příslušností v trestních věcech.

Tato směrnice se v každém případě plně uplatní, pokud bylo dítě zbaveno osobní svobody, a to bez ohledu na stadium trestního řízení.

Článek 3

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „dítětem“ osoba mladší 18 let;
- 2) „osobou vykonávající rodičovskou odpovědnost“ kterákoli osoba, která vykonává rodičovskou odpovědnost za dítě;
- 3) „rodičovskou odpovědností“ veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou, včetně práv týkajících se péče o dítě a styku s dítětem.

S ohledem na první pododstavec bod 1 se osoba, u které není jisté, zda dosáhla 18 let věku, považuje za dítě.

Článek 4

Právo na informace

1. Členské státy zajistí, aby poté, co je dětem sděleno, že jsou podezřelé nebo obviněné v trestním řízení, byly tyto děti neprodleně informovány o svých právech v souladu se směrnicí 2012/13/EU a o obecných aspektech průběhu řízení.

Členské státy rovněž zajistí, aby děti byly informovány o právech uvedených v této směrnici. Tyto informace jsou poskytnuty následovně:

- a) neprodleně poté, co je dětem sděleno, že jsou podezřelými nebo obviněnými osobami, přičemž tyto informace se týkají:
  - i) práva na to, aby byla informována osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost, jak je stanoveno v článku 5,
  - ii) práva na pomoc obhájce, stanoveného v článku 6,
  - iii) práva na ochranu soukromí, stanoveného v článku 14,
  - iv) práva na doprovod osobou vykonávající rodičovskou odpovědnost během některých stadií řízení jiných než soudní jednání, jak je stanoveno v čl. 15 odst. 4,
  - v) práva na právní pomoc, stanoveného v článku 18;
- b) v co nejranějším vhodném stadiu řízení, přičemž tyto informace se týkají:
  - i) práva na individuální posouzení, stanoveného v článku 7,
  - ii) práva na lékařské vyšetření, včetně práva na lékařskou pomoc, stanoveného v článku 8,
  - iii) práva na omezení zbavení osobní svobody a využití alternativních opatření, včetně práva na pravidelný přezkum vazby, jak je stanoveno v člancích 10 a 11,
  - iv) práva na doprovod osobou vykonávající rodičovskou odpovědnost v průběhu soudního jednání, stanoveného v čl. 15 odst. 1,
  - v) práva být osobně přítomen při řízení před soudem, stanoveného v článku 16,
  - vi) práva na účinnou právní ochranu, stanoveného v článku 19;
- c) po zbavení osobní svobody, přičemž tyto informace se týkají práva na zvláštní zacházení během zbavení osobní svobody, stanoveného v článku 12.

2. Členské státy zajistí, aby byly informace poskytované podle odstavce 1 podávány písemně nebo ústně či obojím způsobem, jednoduchým a srozumitelným jazykem a aby poskytované informace byly zaznamenány za použití postupu pro pořizování záznamů v souladu s vnitrostátním právem.

3. Je-li dětem předloženo písemné poučení o právech podle směrnice 2012/13/EU, členské státy zajistí, že toto poučení obsahuje rovněž poučení o právech podle této směrnice.

Článek 5

Právo dítěte na to, aby byla informována osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost

1. Členské státy zajistí, aby osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost byly co nejdříve poskytnuty informace, které jsou poskytovány dítěti podle článku 4.

2. Informace uvedené v odstavci 1 se poskytnou jiné vhodné dospělé osobě, kterou si dítě zvolí a kterou jako takovou schválí příslušný orgán, pokud by poskytnutí těchto informací osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost:

- a) bylo v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte;
- b) nebylo možné, jelikož ani poté, co v této věci bylo vyvinuto přiměřené úsilí, nelze žádnou osobu vykonávající rodičovskou odpovědnost nalézt nebo není známa její totožnost;
- c) mohlo na základě objektivních a skutkových okolností významným způsobem ohrozit trestní řízení.

Pokud však dítě jinou vhodnou dospělou osobu nezvolí nebo pokud osoba, která byla dítětem zvolena, není pro příslušný orgán přijatelná, příslušný orgán s ohledem na nejlepší zájmy dítěte určí jinou osobu a dané informace poskytne této osobě. Tato osoba může být rovněž zástupcem úřadu či jiného subjektu odpovědného za ochranu a blaho dětí.

3. Pominou-li okolnosti, které vedly k uplatnění odst. 2 písm. a), b) nebo c), veškeré informace, které dítě obdrží v souladu s článkem 4 a které jsou nadále relevantní pro probíhající řízení, jsou poskytnuty osobě vykonávající rodičovskou odpovědnost.

Článek 6

Pomoc obhájce

1. Děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, mají v souladu se směrnicí 2013/48/EU právo na přístup k obhájci. Toto právo není dotčeno žádným ustanovením této směrnice, a zejména pak ustanoveními tohoto článku.

2. Členské státy zajistí, aby byl dětem v souladu s tímto článkem nápomocen obhájce, aby tak mohly využít svých práv na obhajobu účinným způsobem.

3. Členské státy zajistí, aby děti v trestním řízení získaly pomoc obhájce bez zbytečných průtahů, poté co jsou informovány o tom, že jsou podezřelými nebo obviněnými osobami. Obhájce je dětem nápomocen v každém případě od toho z následujících okamžiků, který nastane nejdříve:

- a) před výsledkem ze strany policejního nebo jiného orgánu činného v trestním řízení nebo soudního orgánu;
- b) při provádění vyšetřovacího či jiného úkonu za účelem shromáždění důkazních prostředků podle odst. 4 písm. c) ze strany vyšetřovacího či jiného příslušného orgánu;
- c) bez zbytečného prodlení po zbavení osobní svobody;
- d) pokud byly předvolány k soudu příslušnému v trestních věcech, v přiměřené lhůtě před tím, než se k tomuto soudu dostaví.

4. Pomoc obhájce zahrnuje následující:

- a) členské státy zajistí, aby děti měly právo scházet se v soukromí a komunikovat s obhájcem, který je zastupuje, a to i před výsledkem ze strany policejního nebo jiného orgánu činného v trestním řízení nebo soudního orgánu;
- b) členské státy zajistí, aby byl obhájce dětem nápomocen při výslechu a aby se obhájce mohl výslechu fakticky účastnit. Tato účast musí být provedena v souladu s postupy podle vnitrostátního práva, pokud tyto postupy nenarušují účinný výkon nebo samotnou podstatu dotčeného práva. Účastní-li se obhájce výslechu, je skutečnost, že k této účasti došlo, zaznamenána na základě postupu pro pořizování záznamů v souladu s vnitrostátním právem;

- c) členské státy zajistí, aby byl obhájce dětem nápomocen minimálně během následujících vyšetřovacích úkonů nebo úkonů prováděných za účelem shromáždění důkazních prostředků, jsou-li tyto úkony stanoveny vnitrostátním právem a je-li účast podezřelé či obviněné osoby požadována či povolena při příslušných úkonech:
- i) identifikace,
  - ii) konfrontace,
  - iii) rekonstrukce místa trestného činu.

5. Členské státy respektují důvěrnost komunikace mezi dětmi a jejich obhájcem v rámci výkonu práva na pomoc obhájce stanoveného podle této směrnice. Tato komunikace zahrnuje schůzky, korespondenci, telefonické hovory a jiné formy komunikace, které jsou přípustné podle vnitrostátního práva.

6. Pokud je to v souladu s právem na spravedlivý proces, mohou se členské státy od povinností uvedených v odstavci 3 odchýlit, není-li pomoc obhájce vzhledem k okolnostem případu přiměřená s ohledem na závažnost trestného činu, složitost věci a opatření, jež by mohla být v souvislosti s údajným trestným činem přijata, přičemž prvořadý ohled je třeba vždy brát na nejlepší zájmy dítěte.

Členské státy za všech okolností zajistí, aby byl obhájce dětem nápomocen:

- a) když jsou předvedeny před příslušný soud nebo příslušného soudce, aby bylo rozhodnuto o jejich vazbě v jakémkoli stadiu řízení v rámci působnosti této směrnice, a
- b) během vazby.

Členské státy rovněž zajistí, aby zbavení osobní svobody bylo jako trestní sankce ukládáno, pouze pokud byl dítěti nápomocen obhájce, aby bylo dítěti umožněno vykonávat jeho práva na obhajobu účinným způsobem, a v každém případě pak v průběhu soudního jednání.

7. Má-li být dítěti poskytnuta pomoc obhájce během výslechu podle tohoto článku, avšak žádný obhájce není přítomen, příslušné orgány odloží výslech dítěte nebo jiných vyšetřovacích úkonů či úkonů prováděných za účelem shromáždění důkazních prostředků stanovených v odst. 4 písm. c) o přiměřenou dobu, aby mohly buď vyčkat příchodu obhájce, nebo obhájce dítěti zajistit, pokud tak dítě dosud neučinilo.

8. Ve výjimečných případech a pouze v přípravném řízení se mohou členské státy dočasně odchýlit od uplatňování práv stanovených v odstavci 3 v rozsahu, v němž je to s ohledem na zvláštní okolnosti případu opodstatněno jedním či několika z těchto závažných důvodů:

- a) pokud existuje naléhavá potřeba zamezit závažným nepříznivým důsledkům pro život, svobodu nebo tělesnou nedotknutelnost určité osoby;
- b) pokud vyšetřovací orgány musí nezbytně přijmout okamžitá opatření umožňující zabránit závažnému ohrožení trestního řízení v souvislosti se závažným trestným činem.

Členské státy zajistí, aby příslušné orgány při uplatňování tohoto odstavce braly ohled na nejlepší zájmy dítěte.

Rozhodnutí přistoupit k výslechu v nepřítomnosti obhájce podle tohoto odstavce může přijmout pouze na individuální bázi soudní orgán nebo jiný příslušný orgán pod podmínkou, že toto rozhodnutí lze soudně přezkoumat.

Článek 7

Právo na individuální posouzení

1. Členské státy zajistí, aby byly zohledněny zvláštní potřeby dětí týkající se ochrany, vzdělávání, odborné přípravy a sociálního začlenění.

2. Pro tento účel musí být děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, individuálně posouzeny. Toto posouzení zohlední zejména osobnost a zralost dítěte, jeho materiální, ekonomické, sociální a rodinné zázemí a také jakoukoli zvláštní zranitelnost dítěte.
3. Rozsah a míra podrobnosti individuálního posouzení se může lišit v závislosti na okolnostech věci, opatřeních, která lze přijmout, pokud je dítě uznáno vinným ze spáchání trestného činu, a na skutečnosti, zda již dítě bylo v nedávné minulosti podrobeno individuálnímu posouzení, či nikoli.
4. Individuální posouzení slouží k tomu, aby se zjistily a v souladu s postupem pro pořizování záznamů používaném v příslušném členském státě zaznamenaly veškeré informace týkající se individuálních vlastností a situace dítěte, které by mohly být příslušnému orgánu užitečné při:
  - a) rozhodování o tom, zda je třeba přijmout jakékoli zvláštní opatření ve prospěch dítěte;
  - b) posuzování vhodnosti a účinnosti jakýchkoli preventivních opatření přijímaných ve vztahu k dítěti;
  - c) rozhodování či přijímání určitého postupu v rámci trestního řízení, včetně ukládání trestu.
5. Individuální posouzení se provede v nejrannější vhodné fázi řízení a s výhradou odstavce 6 před podáním obžaloby.
6. Obžaloba však může být podána i v případě, že individuální posouzení není k dispozici, pokud je to v nejlepším zájmu dítěte, přičemž je ovšem v každém případě třeba, aby bylo individuální posouzení k dispozici při zahájení soudního jednání.
7. Individuální posouzení se provede za úzké spoluúčasti dítěte. Toto posouzení provádí kvalifikovaný personál, a to, je-li to možné, na základě multidisciplinárního přístupu a případně se zapojením osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo jiné vhodné dospělé osoby podle článků 5 a 15 nebo specializovaného odborníka.
8. Pokud se prvky, na nichž se zakládá individuální posouzení, podstatně změní, členské státy zajistí jeho aktualizaci během trestního řízení.
9. Členské státy se mohou od této povinnosti provádět individuální posouzení odchýlit, vyžadují-li si to okolnosti případu a je-li to v nejlepším zájmu dítěte.

Článek 8

Právo na lékařské vyšetření

1. Členské státy zajistí, aby děti, jež byly zbaveny osobní svobody, měly bez zbytečného odkladu právo na lékařské vyšetření zejména za účelem posouzení jejich celkového duševního a tělesného stavu. Toto lékařské vyšetření musí být co nejméně invazivní a musí je provádět lékař či jiný kvalifikovaný odborník.
2. Výsledky tohoto lékařského vyšetření musí být zohledněny při rozhodování o schopnosti dítěte čelit výslechu, jiným vyšetřovacím nebo důkazním úkonům nebo opatřením plánovaným vůči němu.
3. Toto lékařské vyšetření se provádí buďto na podnět příslušných orgánů, zejména odůvodňují-li takové vyšetření konkrétní zdravotní indikace, nebo na žádost jakékoli z těchto osob:
  - a) dítěte;
  - b) osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo jiné vhodné dospělé osoby podle článků 5 a 15;
  - c) obhájce dítěte.

4. Závěry lékařského vyšetření se písemně zaprotokolují. Je-li o ni požádáno, je poskytnuta i lékařská pomoc.
5. Členské státy zajistí provedení dalšího lékařského vyšetření, pokud to vyžadují okolnosti.

Článek 9

Audiovizuální záznam výsledku

1. Členské státy zajistí, aby výslech dětí prováděný během trestního řízení policií nebo jinými orgány činnými v trestním řízení byl audiovizuálně zaznamenáván, je-li to přiměřené okolnostem případu, s ohledem mimo jiné na to, zda je přítomen obhájce, či nikoli, a zda je dítě zbaveno osobní svobody, či nikoli, přičemž prvořadý ohled je třeba vždy brát na nejlepší zájmy dítěte.
2. Není-li výslech audiovizuálně zaznamenáván, je zaznamenáván jiným vhodným způsobem, například formou písemného zápisu, který je řádně ověřen.
3. Tímto článkem není dotčena možnost pokládat bez audiovizuálního záznamu otázky pro výlučné účely identifikace dítěte.

Článek 10

Omezení zbavení osobní svobody

1. Členské státy zajistí, aby dítě bylo zbaveno osobní svobody v kterémkoli stadiu řízení na co nejkratší možnou dobu. Je třeba řádně zohlednit věk a individuální situaci dítěte a zvláštní okolnosti případu.
2. Pokud jde o děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, členské státy zajistí, aby se ke zbavení osobní svobody, zejména k vzetí do vazby, přistupovalo pouze v krajních případech. Členské státy zajistí, aby se veškeré vzetí do vazby zakládalo na odůvodněném rozhodnutí podléhajícím soudnímu přezkumu. Toto rozhodnutí se rovněž podrobuje pravidelnému soudnímu přezkumu v přiměřených časových intervalech, který provádí soud buď z moci úřední, nebo na žádost dítěte nebo jeho obhájce nebo jiného justičního orgánu než soudu. Aniž je dotčena nezávislost soudů, členské státy zajistí, aby rozhodnutí podle tohoto odstavce byla přijímána bez zbytečných průtahů.

Článek 11

Alternativní opatření

Členské státy zajistí, aby příslušné orgány využívaly tam, kde je to možné, namísto zadržení opatření, která jsou alternativou zadržení (dále jen „alternativní opatření“).

Článek 12

Zvláštní zacházení v případě zbavení osobní svobody

1. Členské státy zajistí, aby děti, které jsou zadržovány, byly drženy odděleně od dospělých osob, ledaže by se mělo za to, že to není v nejlepším zájmu dítěte.

2. Členské státy by měly rovněž zajistit, aby děti umístěné v policejní vazbě byly drženy odděleně od dospělých osob, s výjimkou:

- a) případů, kdy se má za to, že odloučení není v nejlepším zájmu dítěte, nebo
- b) pokud ve výjimečných případech není v praxi možné, aby děti umístěné v policejní vazbě byly drženy odděleně od dospělých osob, přičemž je však nutno se řídit nejlepšími zájmy dítěte.

3. Aniž je dotčen odstavec 1, umožní členské státy zadržovanému dítěti, poté, co dosáhne věku 18 let, aby bylo drženo i nadále odděleně od jiných zadržovaných dospělých osob, je-li to odůvodněno osobní situací dotčené osoby a je-li to slučitelné s nejlepšími zájmy dětí, které jsou s ním zadržovány ve vazbě.

4. Aniž je dotčen odstavec 1 a s ohledem na odstavec 3, mohou být děti zadržovány společně s mladými dospělými, pokud to není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte.

5. Během doby, kdy jsou děti zadržovány, podniknou členské státy veškerá vhodná opatření k tomu, aby:

- a) zajistily a pečovaly o jejich zdravotní stav a jejich fyzický a duševní vývoj;
- b) zajistily jejich právo na vzdělávání a odbornou přípravu, a to i jedná-li se o děti s tělesným či smyslovým postižením či s poruchami učení;
- c) zajistily účinný a pravidelný výkon jejich práva na rodinný život;
- d) zajistily přístup k programům, které podpoří jejich rozvoj a jejich opětovné začlenění do společnosti, a
- e) zajistily dodržování svobody náboženského vyznání.

Opatření přijatá podle tohoto odstavce musí být vhodná a přiměřená době trvání vazby.

Písmena a) a e) prvního pododstavce se vztahují i na jiné formy zbavení osobní svobody, než je vazba. Přijatá opatření musí být vzhledem k těmto formám zbavení osobní svobody přiměřená a vhodná.

Písmena b), c) a d) prvního pododstavce se vztahují na jiné formy zbavení osobní svobody, než je vazba, pouze pokud je to vhodné a přiměřené s ohledem na povahu a trvání těchto forem zbavení osobní svobody.

6. Členské státy se pokusí zajistit, aby se děti, jež byly zbaveny osobní svobody, mohly setkat s osobou vykonávající rodičovskou odpovědnost co nejdříve, je-li toto setkání slučitelné s požadavky vyšetřování a operativní činnosti. Tímto odstavcem není dotčeno jmenování nebo určení jiné vhodné dospělé osoby podle článků 5 nebo 15.

Článek 13

Včasné a řádné projednání věcí

1. Členské státy přijmou veškerá vhodná opatření, aby zajistily, že trestní řízení zahrnující děti budou projednávána jako naléhavá záležitost a s náležitou péčí.

2. Členské státy přijmou veškerá vhodná opatření, aby zajistily, že se s dětmi bude vždy zacházet způsobem, kterým bude chráněna jejich důstojnost a který bude přiměřený jejich věku, jejich zvláštním potřebám, jejich vyspělosti a úrovni chápání, přičemž bude brán ohled na jejich zvláštní potřeby, včetně případné obtíže s komunikací.

Článek 14

Právo na ochranu soukromí

1. Členské státy zajistí ochranu soukromí dětí během trestního řízení.
2. Za tímto účelem členské státy buďto zajistí, aby se soudní jednání zahrnující děti konala zpravidla s vyloučením veřejnosti, nebo umožní, aby o konání těchto jednání s vyloučením veřejnosti rozhodovali soudy či soudci.
3. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby zajistily, že záznamy uvedené v článku 9 nebudou veřejně šířeny.
4. Členské státy s plným ohledem na svobodu projevu a informací a svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků vyzývají sdělovací prostředky, aby v zájmu dosažení cílů stanovených v tomto článku přijaly samoregulační opatření.

Článek 15

Právo dítěte na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost během řízení

1. Členské státy zajistí, aby děti měly v průběhu soudního jednání, které se jich týká, právo na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost.
  2. Dítě má právo na doprovod jiné vhodné dospělé osoby, kterou si dítě zvolí a kterou jako takovou schválí příslušný orgán, v situacích, kdy by přítomnost osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost doprovázející dítě během soudního jednání:
    - a) byla v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte;
    - b) nebyla možná, jelikož ani poté, co v této věci bylo vyvinuto přiměřené úsilí, nelze nalézt žádnou osobu vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo není známa její totožnost, nebo
    - c) mohla na základě objektivních a skutkových okolností významným způsobem ohrozit trestní řízení.
- Pokud si však dítě jinou vhodnou dospělou osobu nezvolí nebo pokud osoba, která byla dítětem zvolena, není pro příslušný orgán přijatelná, příslušný orgán s ohledem na nejlepší zájmy dítěte určí jinou osobu, která ho doprovodí. Tato osoba může být rovněž zástupcem úřadu či jiného subjektu odpovědného za ochranu a blaho dětí.
3. Pominou-li okolnosti, které vedly k uplatnění odst. 2 písm. a), b) či c), má dítě právo na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost po jakoukoli zbývající část soudních jednání.
  4. Kromě práva podle odstavce 1 zajistí členské státy, aby děti měly právo na doprovod osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost či jiné vhodné dospělé osoby, jak je uvedeno v odstavci 2, během jiných stadií řízení než soudního jednání, při nichž je dítě přítomno, pokud se příslušný orgán domnívá, že:
    - a) je v nejlepším zájmu dítěte, aby bylo touto osobou doprovázeno, a
    - b) přítomnost této osoby nenaruší trestní řízení.

Článek 16

Právo dětí být osobně přítomen při soudním řízení týkajícím se jejich věci a účastnit se jej

1. Členské státy zajistí, aby děti měly právo být přítomny při soudním řízení týkajícím se jejich věci a účastnit se jej, a přijmou veškerá opatření nutná k umožnění jejich faktické účasti na tomto řízení, a to i pokud jde o to, aby jim bylo umožněno být vyslechnuty a vyjádřit své názory.
2. Členské státy zajistí, aby děti, které nebyly osobně přítomny při soudním řízení týkajícím se jejich věci, měly právo na nové soudní řízení či jiný prostředek právní nápravy v souladu s podmínkami stanovenými směrnicí (EU) 2016/343.

Článek 17

Řízení týkající se evropského zatýkacího rozkazu

Členské státy zajistí, aby se práva uvedená v člancích 4, 5, 6 a 8, člancích 10 až 15 a článku 18 použila obdobně v případě dítěte, které je vyžádanou osobou, po jeho zatčení v rámci řízení podle evropského zatýkacího rozkazu ve vykonávajícím členském státě.

Článek 18

Právo na právní pomoc

Členské státy zajistí, aby vnitrostátní právní předpisy upravující právní pomoc zaručovaly účinný výkon práva na pomoc obhájce, uvedeného v článku 6.

Článek 19

Právní ochrana

Členské státy zajistí, aby děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, jakož i děti, které jsou vyžádanými osobami, měly podle vnitrostátního práva účinnou právní ochranu v případech porušení svých práv podle této směrnice.

Článek 20

Odborné vzdělávání

1. Členské státy zajistí, aby zaměstnanci orgánů činných v trestním řízení a vazebních zařízení, kteří se zabývají věcmi týkajícími se dětí, měli zvláštní odborné vzdělání na úrovni přiměřené jejich kontaktu s dětmi v problematice lidských práv, vhodných technik výslechu, dětské psychologie a komunikace v jazyce přizpůsobeném dětem.
2. Aniž je dotčena nezávislost soudů a rozdíly v organizaci soudnictví v členských státech a s náležitým ohledem na úlohu subjektů odpovědných za odborné vzdělávání soudců a státních zástupců, přijmou členské státy vhodná opatření k zajištění toho, aby soudci a státní zástupci, kteří jsou zapojeni do trestních řízení týkajících se dětí, měli v této oblasti zvláštní znalosti nebo aby byl zajištěn jejich přístup k zvláštnímu odbornému vzdělávání.

3. S náležitým ohledem na nezávislost právní profese a úlohy subjektů odpovědných za odborné vzdělávání obhájců přijmou členské státy opatření vhodná k podpoře poskytování zvláštního odborného vzdělávání obhájcům, kteří jsou zapojeni do trestních řízení týkajících se dětí, jak je uvedeno v odstavci 2.

4. Členské státy prostřednictvím svých veřejných služeb nebo financování organizací na podporu dětí podpoří iniciativy umožňující, aby osoby poskytující dětem služby podpory nebo služby restorativní justice měly řádné odborné vzdělání na úrovni přiměřené jejich kontaktu s dětmi a dodržovaly profesní předpisy, s cílem zajistit, aby tyto služby byly poskytovány nestranně, s respektem a profesionálně.

Článek 21

Shromažďování údajů

Členské státy do dne 11. června 2021 a poté každé tři roky sdělí Komisi dostupné údaje o tom, jak byla práva stanovená v této směrnici uplatňována.

Článek 22

Náklady

Členské státy nesou náklady vzniklé při uplatňování článků 7, 8 a 9 bez ohledu na výsledek řízení, s výjimkou nákladů souvisejících s uplatněním článku 8, které jsou pokryty ze zdravotního pojištění.

Článek 23

Zákaz snížení úrovně právní ochrany

Žádné ustanovení této směrnici nelze vykládat jako omezení či jiný zásah do práv a procesních záruk zakotvených v Listině základních práv Evropské unie, v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jiných příslušných ustanoveních mezinárodního práva, zejména Úmluvy OSN o právech dítěte, nebo právních předpisech kteréhokoli členského státu, které stanoví vyšší úroveň ochrany.

Článek 24

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do dne 11. června 2019. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění vnitrostátních právních opatření, která přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 25

Zpráva

Do dne 11. června 2022 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu, v níž posoudí rozsah, v jakém členské státy přijaly opatření nezbytná k dosažení souladu s touto směrnicí, včetně vyhodnocení uplatňování článku 6, a v případě potřeby k ní připojí legislativní návrhy.

Článek 26

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 27

Určení

Tato směrnice je určena členským státům v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 11. května 2016.

Za Evropský parlament
předseda
M. SCHULZ

Za Radu
předsedkyně
J.A. HENNIS-PLASSCHAERT